

FOCUS

Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM

CHECK UW PENSIOEN

DRIE VLIEGERS VERTELLEN OVER HUN PERSOONLIJKE FINANCIËLE PLANNING

2017 WAS EEN GOED BELEGGINGSJAAR

MOOI RENDEMENT VAN 7%

OP KOERS IN TURBULENTE OMGEVING

INTERVIEW MET RONALD TER LINGEN EN JEROEN RÖDER

Focus is het pensioenblad voor vliegend personeel van KLM

DEZE KEER IN FOCUS

04 OP KOERS TIJDENS TURBULENTIE

Interview met pensioenfondsbestuurder Ronald ter Lingen en Jeroen Röder van pensioenuitvoerder Blue Sky Group.

07 BESTUUR PENSIOENFONDS

Bestuur bijna compleet

08 BASISPENSIOENREGELING

Nieuwe afspraken en interview met Petra Silven

11 DEKKINGSGRAAD STIJGT

De financiële positie van het fonds

12 2017 WAS EEN GOED BELEGGINGSJAAR

Interview met beleggingsstrateeg Pieter Westland

15 PENSIOENOPBOUW

Wijzigingen in 2018

16 Q&A UIT ELKAAR

Medewerkers Blue Sky Group geven antwoord

18 PENSIOENCHECK

Drie vliegers aan het woord over hun financiële planning

BESTUUR PENSIOENFONDS VLIEGEND PERSONEEL KLM

Leden: Alex Balm, Jan-Jaap Hartog, Paul Jansen, Ronald ter Lingen, Bert Oudshoorn, Harm van der Pol, Evert van Zwoel, Paul Loven.

VOLLEDIGE INDEXATIE IN 2018

In 2018 kon het pensioenfonds de opgebouwde en ingegane pensioenen en de aanvullende verzekeringen volledig indexeren. Met de verhoging van 1,4% per 1 januari 2018 groeiden de pensioenen volledig mee met het loonindexcijfer. Dit indexcijfer is gebaseerd op de stijging van de cao-lonen die het CBS voor de sector Particulier Bedrijf publiceert. De indexatie van het ingegane netto nabestaanden- en wezenpensioen heeft dezelfde maatstaf als de indexatie van de basisregeling. Deze pensioenen zijn ook met 1,4% geïndexeerd.

De aanvullende verzekeringen werden aangepast met 2,3%. De maatstaf voor deze verhoging is het verschil tussen het gemiddelde totaalrendement op de beleggingen van het pensioenfonds in de afgelopen tien jaar en een rekenrente van 4%. Voor degenen die jonger zijn dan 65 jaar, worden deze verzekeringen daarnaast jaarlijks verhoogd met 2,5% ingebouwde inflatiedekking (in totaal dus een verhoging van 4,8%).

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.klmvliegendfonds.nl/nieuws/volledige-indexatie-in-2018. ●

BESTUUR DOET MEE AAN ONDERZOEK VAN DNB

Het bestuur van het pensioenfonds doet sinds begin februari mee aan een zogeheten board effectiveness-onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB). Met dit onderzoek wil DNB bij bestuursleden van pensioenfonds gedragpatronen identificeren die invloed hebben op de bestuurlijke effectiviteit. Daarbij wordt gekeken naar concreet gedrag op het vlak van leiderschap, groepsdynamiek, communicatie en het besluitvormingsproces. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van een recent en relevant besluitvormingstraject van het bestuur. DNB zal begin april de voorlopige bevindingen met het bestuur bespreken. ●

PENSIOEN IN ZICHTDAGEN

Gaat u binnen ongeveer anderhalf jaar met pensioen? Kom naar een Pensioen In Zichtdag bij het pensioenfonds in Amstelveen. Dit jaar zijn deze dagen nog op 28 juni en 4 oktober. We vertellen u over de keuzes die u hebt of moet maken en u kunt ervaringen uitwisselen met collega's die zich ook aan het voorbereiden zijn op hun pensioen. U kunt ter plekke samen met een pensioenspecialist uw persoonlijke situatie en de effecten van keuzes bekijken in de Pensioenplanner. U kunt zich aanmelden via onze website (onder Pensioen In Zicht) of via piz@klmvliegendfonds.nl. ●

VERTEL ONS HOE HET BETER KAN

Wilt u helpen onze communicatie eenvoudiger en begrijpelijker te maken? Neem dan zitting in ons online panel. We vragen u een paar keer per jaar een brief of tekst te beoordelen en van commentaar te voorzien zodat wij de kwaliteit van de berichtgeving kunnen verhogen. Iedereen die wil, is welkom. Of u nu fulltime vliegt of al gepensioneerd bent en of u nu veel of weinig over pensioenen weet. Als u maar interesse én een klein beetje tijd hebt. Belangstelling? Stuur dan een e-mail naar: communicatie@blueskygroup.nl. ●

NIEUWE BEREKENING NABESTAANDENPENSIOEN VOOR UW NIEUWE PARTNER

Hebt u een nieuwe partner en is er een bijzonder nabestaandenpensioen voor uw ex-partner afgesproken? Dan werd in het verleden dit bijzonder nabestaandenpensioen voor uw ex-partner in mindering gebracht op het nabestaandenpensioen van uw nieuwe partner. De pensioenregeling is op dit punt sinds 1 januari 2018 gewijzigd. Wanneer er - door de omzetting bij scheiding - een bijzonder nabestaandenpensioen is voor de ex-partner, dan wordt de verzekering van het nabestaandenpensioen voor de nieuwe partner berekend over de periode vanaf de scheidingsdatum tot uw pensioendatum. ●

Toine van der Stee

directeur Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

shoofs

WE ZIJN ER BIJNA

In 1973 hadden we de oliecrisis. Premier Den Uyl zei op televisie dat het nooit meer werd zoals het was geweest. En het satirische programma Farce Majeure maakte een prachtig relativerend nummer over de oliesjeiks. Kiele, kiele, Koeweit. Zij voorzagen dat er weer andere tijden zouden komen. Ze hadden een vooruitziende blik, want sommige oliestaten hebben inmiddels financiële problemen.

Soms wil je iets doen waarvan je verstand zegt dat het riskant is, maar je gevoel zegt iets anders. Ik ga hier niet zeggen dat het met onze pensioenen in Nederland allemaal weer wordt zoals het vroeger was. Kortom, geen zorgen, altijd indexeren en ze leefden nog lang en gelukkig. Maar toch overheerst mijn gevoel dat we de grote financiële crisis geleidelijk achter ons laten. In de afgelopen maanden zijn de kapitaalmarktrentes langzaam maar zeker omhoog gekropen. We hebben op de aandelenbeurzen een recordjaar achter de rug. Uw pensioenfonds had in 2016 en 2017 een uitstekend beleggingsresultaat. En alle 3 KLM Pensioenfonds hebben per 1 januari weer deels of geheel de pensioenen aangepast aan de opgetreden prijsstijging.

Natuurlijk wordt het niet meer zoals het ooit was. Pensioenen zijn onzeker. Dat was zo, dat is zo en dat blijft zo. Maar juist in onzekere tijden moet je het oog op de lange termijn gericht houden. Dat hebben de bestuurders gedaan. Onze pensioenfonds hebben grote klappen opgevangen. De deelnemers worden gemiddeld flink ouder dan aanvankelijk gedacht. Dat is uit de reserves gefinancierd. We hadden een flinke crisis op de financiële markten en we moesten uit voorzorg rekenen alsof we de pensioenen alleen maar zouden kunnen betalen met de rente op staatsobligaties. Ook dat gaf veel druk en vergde veel van de reserves. Maar de fondsen staan er desondanks op dit moment goed voor.

In de afgelopen periode zijn er belangrijke stappen gezet. KLM heeft extra pensioenpremies betaald. De pensioenleeftijden zijn verhoogd. Uw fonds kent sinds kort een netto pensioenregeling. De opbouw van pensioenen voor deelnemers is versoberd. Maar daardoor is de uitgangspositie van uw pensioenfonds flink versterkt.

De vooruitzichten voor de wereldeconomie in 2018 zijn goed. De financiële markten zullen daar voordeel van ondervinden. En optimist als ik ben, voorzie ik veel betere tijden voor de pensioenfonds. Misschien is het niet heel verstandig om te zeggen, maar we zijn er bijna.

Toine van der Stee

OP KOERS IN TURBULENTE OMGEVING

Een hele serie veranderingen in de pensioenwetgeving, én een naderbij komend nieuw pensioenstelsel: hoe beweeg je mee, hoe anticipeer je, hoe zorg je ondanks al die turbulentie voor een waardevol pensioen? En ook: hoe neem je je deelnemers daarin mee? Het komt aan op doortastendheid, deskundigheid en communicatie. Bestuurslid Ronald ter Lingen van het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM en Jeroen Röder van uitvoerder Blue Sky Group vertellen hoe bestuur en uitvoerder dat samen aanpakken.

De pensioenwereld verandert de laatste jaren continu.

Wat betekent dat voor jullie?

Ronald: 'We volgen de politieke bewegingen natuurlijk al jaren op de voet. En we komen in actie zodra wij vinden dat we ergens iets van moeten vinden. We wachten ook niet af tot nieuwe regels tot ons komen, we laten onze stem horen.'

Jeroen: 'We zijn goed aangehaakt via verschillende commissies en onderzoeksgroepen bij de Pensioenfederatie en contacten bij de SER. We doen ons best om daar de belangen van onze deelnemers te waarborgen. En zo zitten we dicht bij het vuur: we weten wat er speelt en wat eraan zit te komen.'

Ronald: 'Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk te kijken of en hoe je de besluitvorming kunt beïnvloeden.'

Wanneer speelde dat bijvoorbeeld?

Ronald: 'We wilden graag dat de mogelijkheid van doorbeleggen in het netto pensioen er zou komen. Onze deelnemers gaan immers relatief jong met pensioen, en hebben daardoor een lange pensioenhorizon. Dus daar

hebben we flink voor gelobbyd. De netto regeling was in 2015 helemaal nieuw en zeer modern, individueler en tegelijk nog steeds collectief. Ons voordeel was dat het netto pensioen geen lasten uit het verleden met zich mee hoefde te torsen.'

Ronald

'Het vliegend fonds kijkt af van het gemiddelde.'

Jeroen: 'In eerste instantie was de variabele uitkering in combinatie met doorbeleggen niet mogelijk, dus maakten we even pas op de plaats. Maar we wisten wel dat het eraan ging komen en welke speelruimte er was, dus konden we het voorbereiden. En toen het vervolgens wél werd toegestaan konden wij dat heel snel in de netto regeling opnemen. Het is altijd een samenspel. Er kunnen wensen zijn van het bestuur, met een gewenste oplossingsrichting. Die werken wij dan uit. En tegelijkertijd kijken we wat er

gloort aan de horizon, welke veranderingen eraan zitten te komen. Nu gloort bovenal het nieuwe stelsel. Dat is nog niet uitgekristalliseerd, maar deels zie je die contouren van het nieuwe stelsel al terug in de netto regeling.'

Wat is er voor het Vliegend Fonds belangrijk in de discussie over het nieuwe pensioenstelsel?

Ronald: 'Je ziet dat de politiek vooral naar de grote lijnen kijkt en naar de grootste gemene deler. En dat zijn pensioenfondsen die al jaren problemen hebben met hun indexatie, die minder goed gefinancierd zijn dan wij. Wij vallen buiten de bandbreedte waar de politiek naar kijkt. Als er tegen fondsen wordt gezegd dat ze even geen geld mogen uitgeven, dan is dat voor veel fondsen niet zo'n probleem; dat geld hebben ze toch niet. Maar bij ons ligt dat dus anders. De indexatieregeling werd op een gegeven moment zo streng dat wij het, hoewel we prima gefinancierd waren, ook niet mochten.'

Jeroen: 'De revolutie zit vooral in het al dan niet afschaffen van de doorsnee-

systematiek (zie kader 'Naar een nieuw pensioenstelsel' op pag. 6). In de commissie van de Pensioenfederatie waarin wij zitting hebben, benadrukken wij vooral dat er grote verschillen tussen pensioenfondsen bestaan, zeker ook als het gaat om hun financiering.

Ronald

'In de communicatie hebben we misschien de neiging gehad om iets te veel op de inhoud te gaan zitten, om complexe zaken te veel en te gedetailleerd uit te leggen, voor jong en oud.'

Ronald: 'Het Vliegend Fonds kijkt af van het gemiddelde. KLM-vliegers blijven hun hele verdere carrière bij KLM werken. Daardoor spelen de effecten die het wisselen van werkgever met zich meebrengt bijna niet in ons fonds. Het risico is dat de politiek oplossingen gaat bedenken voor problemen die wij niet hebben. Sterker: het kunnen oplossingen worden die bij ons juist problemen veróorzaken.'

Jeroen: 'Als je een heel solide regeling hebt, zoals het Vliegend Fonds, dan word je, als je niet oppast, afgestraft voor je goede gedrag.'

Ronald: 'We benutten alle mogelijkheden die we hebben om die discussie de goede kant op te krijgen. We zitten er bovenop. De hele omvorming van het stelsel brengt enorme kosten met zich mee. Het is nog de vraag of die wel opwegen tegen de veronderstelde voordelen en wie de kosten moet opbrengen.'

Ronald ter Lingen
Bestuurslid Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM, namens de werknemers

Jeroen Röder
Hoofd Pensioen Juridische Adviesgroep bij Blue Sky Group

Grote inspanningen, maar de waardering van de deelnemers weerspiegelt dat niet altijd.

Ronald: 'Dat klopt, en dat trekken we ons aan. In de communicatie hebben we misschien de neiging gehad om iets te veel op de inhoud te gaan zitten, om complexe zaken te veel en te gedetailleerd uit te leggen. Dan haken mensen op een gegeven moment af en krijg je minder waardering. Terwijl wij ervan overtuigd waren en zijn dat we prima oplossingen hadden gevonden. We hebben ook lessen geleerd rond de afschaffing van het deeltijdpensioen.'

Jeroen

'We weten wat er speelt en wat er aan zit te komen.'

Daar werd weinig gebruik van gemaakt en deelnemers hadden alternatieven die aantrekkelijker waren. Dus besloten we het af te schaffen, en ook op vrij korte termijn. Dat hebben we niet goed uitgelegd; deelnemers hadden het gevoel dat hen iets werd afgepakt.

› OP KOERS IN TURBULENTE OMGEVING

Het opzeggen van de uitvoeringsovereenkomst hielp destijds ook niet mee.'

Jeroen: 'Sommige externe ontwikkelingen waren ook gewoon negatief. De aftopping, de fiscale versoering, het middelloon dat de maat werd. Al die maatregelen hadden een behoorlijke impact en de uitdaging was om de regeling steeds zo slim mogelijk aan te passen. Gelukkig is het bestuur zeer creatief en ondernemend, ze zoeken altijd naar een optimale oplossing voor de deelnemers. En wij dragen daar graag aan bij.'

Ronald

'We doen het met elkaar en voor elkaar. Nu en straks, voor jong en oud.'

Ronald: 'Het pensioenfonds is kennelijk in de beleving van de vliegers een instituut waar allerlei veranderingen vandaan komen die niet per definitie positief zijn. Dat suggereert een afstand die er in werkelijkheid niet is. We doen het met elkaar en voor elkaar, we hebben allemaal onze verantwoordelijkheid. Het bestuur bestaat grotendeels uit vliegers en oud-vliegers, ik ben zelf ook vlieger en deelnemer. En net als de deelnemers en de gepensioneerden hebben we maar één enkel doel, en dat is zorgen voor een waardevol pensioen. Nu en straks, voor jong en oud. We hadden zichtbaarder kunnen zijn, de deelnemers nog meer moeten opzoeken. Daar gaan we dus harder aan werken.'

NAAR EEN NIEUW PENSIOENSTELSEL

Het kabinet streeft bij de hervorming van het pensioenstelsel naar de combinatie van een persoonlijk pensioenvermogen en collectieve risicodeling. Dezer dagen wordt een nieuw advies verwacht van de SER. Een centraal element is de afschaffing van de doorsneesystematiek. Iedereen betaalt daarin evenveel premie en bouwt evenveel pensioen op. Jongeren, voor wie de premie nog lang rendeert, betalen relatief veel voor het op te bouwen pensioen. Dit ten opzichte van de ouderen, voor wie relatief minder wordt betaald. Dat werkt goed wanneer mensen lang bij dezelfde werkgever blijven, zoals bij ons. Na de afschaffing zou er altijd genoeg worden betaald voor pensioenopbouw, niet te veel als je jong bent en niet te weinig als je oud bent. De afschaffing zou gepaard moeten gaan met compensatie voor de groep deelnemers vanaf ongeveer 45 jaar. Zij missen de verbetering van de positie van de jongeren, maar worden in het nieuwe systeem wel geconfronteerd met een mindere opbouw voor de oudere deelnemers. Bij die compensatie gaat het volgens het CPB om circa 100 miljard euro. Het kabinet wil tot op zekere hoogte (fiscale) ruimte bieden voor deze compensatieregelingen. ●

- (1) **Harm van der Pol** lid namens gepensioneerden, oud-Gezagvoerder B-777.
- (2) **Bert Oudshoorn** lid namens gepensioneerden, oud-Boordwerktuigkundige.
- (3) **Ronald ter Lingen** werknemerslid, Gezagvoerder B-777.
- (4) **Paul Loven** onafhankelijk voorzitter
- (5) **Paul Jansen** werkgeverslid, Manager Pensioenen KLM HR.
- (6) **Evert van Zwol** vicevoorzitter namens de werknemers, Gezagvoerder B-777.
- (7) **Alex Balm** werknemerslid, First Officer B-777.
- (8) **Jan-Jaap Hartog** vicevoorzitter namens de werkgever, Gezagvoerder B-777.

De meeste tijd zitten ze in het vliegtuig, werken ze op het hoofdkantoor van KLM of genieten ze zelf van hun pensioen. Maar gemiddeld een dag in de week zetten ze zich als bestuurslid in voor het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM. Twee bestuursleden namens de gepensioneerden, vier namens de werknemers, twee namens de werkgevers, plus een onafhankelijke voorzitter die de vergaderingen leidt en toeziet op een zorgvuldige besluitvorming.

Afgelopen jaar waren er wisselingen in het bestuur. Zo zijn Paul Griffioen, Miriam Kartman en Arend de Jong gestopt als bestuurslid en Eltjo Kok als onafhankelijk voorzitter. Nieuw toegetreden tot het bestuur zijn Alex Balm en Jan-Jaap Hartog. Paul Loven is de nieuwe onafhankelijke voorzitter. Ook is vorig jaar een andere verdeling van vertegenwoordiging overeengekomen. Vanwege de financieringswijziging is één positie voor een werkgeverslid omgezet in een positie voor een werknemerslid. Dat is op dit moment nog een vacature.

Terugkijken op het bestuur

Miriam Kartman: 'Ik heb ruim dertien jaar in het bestuur van het pensioenfonds gezeten. Als grondfunctionaris en als enige vrouw een bijzondere rol. We hebben in de afgelopen jaren heel

stevige discussies gehad en op een aantal momenten ook grote geschillen. Hard op de inhoud en zorgvuldig op de relatie was daarbij bepalend.'

Paul Griffioen: 'Na 24 jaar bestuur zijn er zoveel herinneringen dat ik er lastig één uit kan pikken. Voor mij is het mooi dat ik het goed heb kunnen regelen voor de vliegers, zeker met de netto regeling erbij.'

Vooruitkijken op het bestuur

Jan-Jaap Hartog: 'Ik predik geen revolutie. Een pensioenfondsbestuur moet vooral stabiel, betrouwbaar, voorspelbaar en gedegen zijn. Een actievere relatie met de deelnemers zou ik echter toejuichen. Maar wat daarvoor het beste middel is, weet ik nog niet. Ik ben op zoek naar verfrissende ideeën op dit gebied.'

Alex Balm: 'Ik wil graag kijken hoe we alle veranderingen in wet- en regelgeving verder kunnen benutten, vooral voor de jonge vlieger. Die heeft een heel ander perspectief en daar moeten we naar handelen.'

Paul Loven: 'Ik ben echt nét gestart als onafhankelijk voorzitter en derhalve nog volop aan het ontdekken. Ik wil graag met mijn pensioenachtergrond en met mijn bestuurlijke en coachingservaring een steentje bijdragen. Hierbij denk ik aan nieuwe inhoudelijke vereisten, bijvoorbeeld rondom risicomanagement met IORP II. Ook denk ik aan de nieuwe bestuurlijke dynamiek die gaat ontstaan als externe experts - bijvoorbeeld voor vermogensbeheer - gaan toetreden tot het bestuur. Of aan de instelling van een Raad van Toezicht medio dit jaar.'

NIEUWE AFSPRAKEN OVER DE FINANCIERING VAN DE BASISPENSIOENREGELING

KLM en VNV hebben eind vorig jaar nieuwe financieringsafspraken gemaakt over uw pensioenregeling. Deze afspraken, die in een pensioenprotocol werden vastgelegd, heeft het pensioenfondsbestuur getoetst en goedgekeurd. De nieuwe afspraken gaan over de financiering van de basispensioenregeling door KLM, zoals de premie die KLM betaalt voor uw pensioenopbouw. De financieringsafspraken hebben geen directe gevolgen voor de inhoud van de pensioenregeling. De nieuwe afspraken per 1 januari 2018 komen op het volgende neer:

- 1 • De overschotten- en tekortenregeling van het pensioenfonds vervalt.**
KLM is niet meer verplicht om bij tekorten van het pensioenfonds extra premie te betalen of bij te storten voor indexatie. Tegelijkertijd heeft KLM bij overschotten geen recht op korting op de premie.
- 2 • KLM stort een bedrag van €194 miljoen.**
Het bedrag van €194 miljoen is inclusief de €94 miljoen die voortvloeit uit oude financieringsafspraken.
- 3 • Er wordt een toeslagendepot gevormd.**
De storting wordt gebruikt voor de vorming van een toeslagendepot. Dit toeslagendepot kan de komende tien jaar worden gebruikt voor indexatie van de pensioenen. Na deze periode vervalt het depot aan het algemeen vermogen van het pensioenfonds.
- 4 • KLM betaalt jaarlijks een meer robuuste premie.**
KLM betaalt minimaal de kostendeckende premie die nodig is voor uw pensioenopbouw en de risicoverzekeringen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid. Afhankelijk van de hoogte van de rente kan er meer premie worden betaald dan voorheen.
- 5 • De werknemersvertegenwoordiging in het bestuur wordt met één zetel uitgebreid.**
KLM staat één werkgeverszetel binnen het pensioenfondsbestuur af. Daar staat tegenover dat KLM meer invloed krijgt bij bestuursbesluiten die kunnen leiden tot een hogere premie voor KLM.

Wat betekenen deze afspraken?

- Er zijn duidelijke en realistische afspraken gemaakt over de toekomstbestendige financiering van uw pensioen. Deze afspraken zorgen voor meer stabiliteit bij KLM. Hoge bijstortingen en de mogelijke verplichting daartoe konden de financiële positie van KLM aanzienlijk beïnvloeden.
- Omdat KLM niet meer bijstort bij een tekort, kan dit bij zeer ongunstige economische ontwikkelingen betekenen dat uw indexatie in de toekomst minder wordt of dat uw opgebouwde pensioen gekort moet worden. U loopt dan dus het risico van een lager pensioen. Door de hogere premie die KLM betaalt en de storting van €194 miljoen, is de kans hierop de komende jaren maar ook op de langere termijn zeer gering.
- Als de financiële positie volgens wettelijke regels niet voldoende is voor volledige indexatie, kan het toeslagendepot gebruikt worden voor aanvullende indexatie. Ook kan het depot worden gebruikt om wettelijke kortingen op het pensioen te beperken of te voorkomen.
- Gaat het goed met het fonds, dan kan KLM geen aanspraak meer maken op een korting op de premie. Eventuele buffers blijven dus in het pensioenfonds en dragen zo bij aan de financiële positie.
- In een specifieke uitzonderlijke situatie is het mogelijk dat de premie die KLM jaarlijks betaalt niet voldoende is voor uw pensioenopbouw. Als dat het geval is, zoeken KLM en de arbeidsvoorwaardelijke partijen naar andere oplossingen. In het uiterste geval kan er gedurende maximaal twee jaar minder pensioen worden opgebouwd. Deze tijdelijke verlaging van pensioenopbouw kan later worden hersteld door het pensioenfonds.
- Werknemers hebben meer zeggenschap in het pensioenfonds doordat de werknemersvertegenwoordiging in het bestuur is uitgebreid.

‘De afspraak is dat KLM de premie betaalt die nodig is voor de pensioenopbouw en de risicoverzekeringen.’

Petra Silven is senior klantmanager actuariaat bij Blue Sky Group, de pensioenuitvoerder van het Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

INTERVIEW MET PETRA SILVEN

Door het wegvallen van de overschotten- en tekortenregeling, verschuift er risico van KLM naar de deelnemers. Om meer gevoel te krijgen bij deze risico's stelden we Petra Silven, senior klantmanager actuariaat, enkele vragen over wat die risico's dan zijn en hoe groot de kans is dat deze zich voordoen.

Wat betekent korten van de pensioenen? ‘Dat het opgebouwde pensioen en de pensioenuitkeringen moeten worden verlaagd. Dit zou kunnen gebeuren als er een reservetekort is waarna er een herstelplan moet worden ingediend bij DNB (De Nederlandsche Bank). Blijkt uit dit plan dat het pensioenfonds niet binnen tien jaar kan herstellen of heeft het pensioenfonds langer dan vijf jaar een dekkingstekort - een dekkinggraad lager dan circa 105% - dan worden de pensioenen gekort.’

Hoe groot is het risico dat onze pensioenen gekort worden? ‘Vanwege de goede uitgangspositie van het pensioenfonds en de degelijke financieringsopzet is de kans dat zich dit voordoet zeer klein.’

Wanneer wordt het toeslagendepot ingezet? ‘Als het fonds volgens de wettelijk gestelde grenzen onvoldoende vermogen heeft om volledig te kunnen indexeren. Dit kan gebeuren bij weer een zware economische crisis.’

Hoe wordt het geld in het toeslagendepot belegd? ‘Het geld wordt zo belegd, dat de waarde naar verwachting hoog is op het moment dat dat nodig is: wanneer we het toeslagendepot in moeten zetten. Daarom belegt het toeslagendepot niet in aandelen; want juist als de aandelenmarkt gedaald is, kan het nodig zijn het

toeslagendepot aan te spreken om te kunnen indexeren. We beleggen in het toeslagendepot vooral in staatsobligaties om renterisico's op te vangen. Voor een deel beleggen we in obligaties die meer waard worden als de rente daalt. Want een dalende rente heeft een negatief effect op de dekkingsgraad. En voor het andere deel in inflatie gerelateerde obligaties, die juist meer opbrengen in tijden van hoge inflaties.'

Volgens de afspraak betaalt KLM minimaal de kostendekkende premie. Wat wordt hiermee bedoeld?

'Daarmee wordt bedoeld dat KLM minimaal de premie betaalt die nodig is voor de pensioenopbouw van alle deelnemers en de risicoverzekeringen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid. Dit noemen we een kostendekkende premie. Afhankelijk van de hoogte van de rente, kan er zelfs meer premie worden betaald dan voorheen. Momenteel is dit ook het geval.'

Wat is die uitzonderlijke situatie waarin KLM mogelijk niet voldoende premie betaalt?

'De afspraak is dat KLM de premie betaalt die nodig is voor de pensioenopbouw en de risicoverzekeringen. Daarbij is afgesproken dat een gewijzigd beleggingsbeleid zonder instemming van een werkgeversbestuurslid geen verhogend effect mag hebben op de premie. Wanneer door een aanpassing in de beleggingsportefeuille het risico op daling van het pensioenvermogen toeneemt, moet er wettelijk meer vermogen gereserveerd worden om dit risico op te vangen.'

In bepaalde situaties (met name bij lage rentestanden) betekent dit dat er meer premie betaald moet worden. KLM wil echter op voorhand geen extra premie betalen voor door het pensioenfondsbestuur te beïnvloeden financiële risico's in het pensioenfonds. Daarom is instemming van het werkgeversbestuurslid nodig voor sommige beleggingsbesluiten.

Nu kan het echter voorkomen dat een gewijzigd beleggingsbeleid met toegenomen risicoprofiel eerst geen gevolgen had voor de premie en in de toekomst wel. Deze uitzonderlijke situatie kan zich voordoen als de rente ten opzichte van nu eerst is gestegen en vervolgens weer is gedaald. Als besluitvorming zonder instemming van een werkgevers bestuurslid heeft plaatsgevonden, hoeft KLM in dat geval de hogere premie niet te betalen. Het bestuur heeft dan maximaal twee jaar de tijd om het beleggingsbeleid aan te passen zodanig dat het verhogend effect op de kostendekkende premie ongedaan wordt gemaakt.'

Wat betekent dat dan voor de pensioenopbouw in die twee jaar? 'Als dat het geval is, zoeken KLM en de arbeidsvoorwaardelijke partijen in eerste instantie naar andere oplossingen. In het uiterste geval kan er gedurende maximaal twee jaar minder pensioen worden opgebouwd omdat er in die periode minder premie binnenkomt. Het opbouwpercentage wordt in die periode dan iets verlaagd. Deze tijdelijke verlaging van pensioenopbouw kan later worden hersteld door het pensioenfonds.'

Meer informatie

Bekijk op de website het filmpje dat VNV heeft laten maken over de nieuwe financiering.

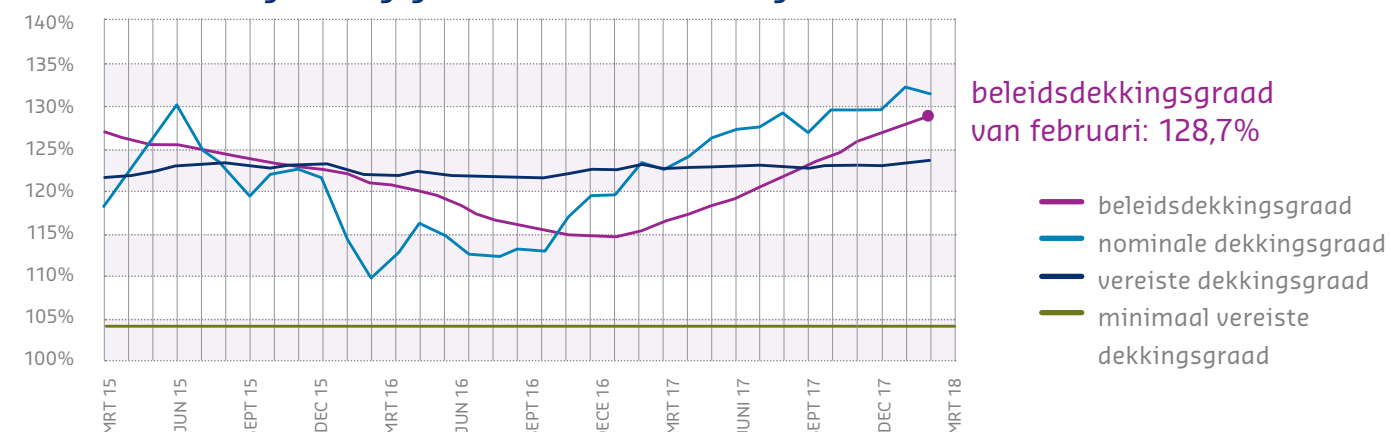
www.klmvliegendfonds.nl/mijn-pensioen

DEKKINGSGRAAD STIJGT GESTAAG DOOR

De financiële positie van het pensioenfonds is in de afgelopen periode verder verbeterd. Daardoor kon het pensioenfonds eind december 2017 besluiten om de opgebouwde en ingegane pensioenen en aanvullende verzekeringen volledig te indexeren.

De nominale dekkingsgraad kwam eind februari uit op 131,5% en de beleidsdekkingsgraad - het gemiddelde van maart 2017 tot en met februari 2018 - op 128,7%. De wettelijke vereiste dekkingsgraad was eind februari 123,7%. Sinds het einde van het derde kwartaal van 2017 ligt de beleidsdekkingsgraad weer boven de wettelijk vereiste dekkingsgraad. Het fonds heeft dus voldoende buffers om de pensioenen te betalen, er is geen reservetekort meer.

Ontwikkeling dekkingsgraden Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM

beleidsdekkingsgraad van februari: 128,7%

- De **nominale dekkingsgraad** is de actuele dekkingsgraad in een bepaalde maand. De aandelenkoersen en veranderingen van de rente kunnen zorgen voor flinke schommelingen in deze dekkingsgraad.

- De **beleidsdekkingsgraad** is het gemiddelde van de nominale dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden. Zo worden maandelijkse schommelingen gedempt. De beleidsdekkingsgraad is leidend voor het beleid. Ook wordt op basis van de beleidsdekkingsgraad bepaald of de

buffers van (zie de vereiste dekkingsgraad) het pensioenfonds voldoende zijn.

- De **vereiste dekkingsgraad** geeft aan hoeveel geld het pensioenfonds minimaal in kas moet hebben om nu en in de toekomst zijn verplichtingen na te kunnen komen rekening houdend met de risicohouding van het pensioenfonds en bepaalde economische omstandigheden. Volgens de regels van de overheid, moet ons vermogen eind februari 2018 23,7% hoger zijn dan onze verplichtingen. Onder de vereiste

dekkingsgraad (123,7%) heeft het pensioenfonds een reservetekort. Hoe meer financiële risico's een pensioenfonds neemt, hoe hoger de vereiste dekkingsgraad moet zijn.

- De **minimaal vereiste dekkingsgraad** geeft de minimaal benodigde buffer weer. Als een pensioenfonds daar onder komt, heeft het een dekkingstekort. Er is dan te weinig vermogen om de pensioenen in de toekomst uit te kunnen betalen. Eind februari 2018 bedroeg de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,2%.

Meer weten over de financiële positie van het fonds? Op www.klmvliegendfonds.nl vindt u meer informatie over de dekkingsgraden. U vindt daar ook alle kwartaalberichten. Wilt u op de hoogte blijven van de financiële positie van uw pensioenfonds? Meld u aan voor de NWSalert. U ontvangt dan een e-mail als het kwartaalbericht online is geplaatst.

De beleggingsportefeuille voor de basispensioenregeling heeft over heel 2017 een mooi rendement behaald van 7,0 procent. Het rendement over het vierde kwartaal was in totaal 2,2%. Voor de netto pensioen standaard mix kwam het rendement over 2017 uit op 6,2%, in het vierde kwartaal was het 2,1%. Pieter Westland, hoofd Investment Strategy van Blue Sky Group, legt het uit. Blue Sky Group is de pensioenuitvoerder van de drie KLM-pensioenfondsen en draagt zorg voor het vermogensbeheer.

MOOI RENDEMENT OP BELEGGINGEN

INTERVIEW MET PIETER WESTLAND

‘Voor het netto pensioen kan de deelnemer kiezen voor iets meer risico, omdat het basispensioen er al is.’

Pieter Westland, hoofd Investment Strategy van Blue Sky Group, de pensioenuitvoerder van de drie KLM-pensioenfondsen.

Waarom werd 2017 een goed beleggingsjaar?

‘De beleggingsportefeuilles bestaan uit aandelen, obligaties en vastgoed. De aandelen deden het goed, net als het vastgoed. Ook de risicovollere obligaties zorgden voor een positief rendement, ondanks dat de rente wat steeg. Dat is positief voor de dekkingsgraad van het fonds en voor de pensioenen van de deelnemers, want hiermee groeien de financiële buffers van het fonds. Mede dankzij het behaalde rendement staat het pensioenfonds er beter voor dan een jaar geleden. En daardoor was een volledige indexatie mogelijk.’

Waarom zijn de rendementen van de basisregeling en de netto pensioenregeling niet hetzelfde?

‘De beide regelingen hebben elk hun eigen beleggingsmixen. Dat heeft enerzijds te maken met het

doel van de twee regelingen: voor het basispensioen en voor het extra deel daar bovenop. Voor het netto pensioen kan de deelnemer kiezen voor iets meer risico, omdat het basispensioen er al is. Iets meer risico betekent op langere termijn een hoger verwacht rendement, maar natuurlijk ook dat het rendement een keer wat lager kan zijn. Anderzijds steeg de euro in 2017 sterk in koers ten opzichte van de US dollar. Voor de beleggingen in de basisregeling wordt dit effect op de niet-eurobeleggingen afgedekt, bij de netto regeling is dit niet mogelijk. De combinatie van deze effecten zorgde ervoor dat de basisregeling een rendement van 7% haalde, ten opzichte van de 6,2% van de standaard mix van de netto pensioenregeling.’

Waarom was het rendement van het obligatiefonds in 2017 negatief?

‘Het rendement van dit obligatiefonds hangt samen met de renteverandering. Als de zogenoemde lange rente stijgt, worden obligaties minder waard, en omgekeerd. Over heel 2017 steeg de lange rente, dus dat zorgde voor een negatief rendement op deze langlopende staatsobligaties. In het vierde kwartaal daalde de rente weer licht waardoor het rendement op langlopende obligaties in dat kwartaal positief was.’

Wat betekent het negatieve rendement van het obligatiefonds voor mijn netto pensioen?

‘Het rendement is bij het obligatiefonds meer een middel dan een doel. In het obligatiefonds wordt belegd wanneer een deelnemer van plan is op pensioendatum met het kapitaal uit de netto regeling een vaste

uitkering in te kopen bij een verzekeraar (zie kader ‘Beleggingsfondsen netto regeling’ op pag. 14). Het obligatiefonds heeft dan één belangrijke functie: ervoor zorgen dat schommelingen in de rente zo min mogelijk invloed hebben op de hoogte van het pensioen dat u op uw pensioendatum kunt inkopen bij een verzekeraar. Het verwachte pensioen dient zo constant en voorspelbaar mogelijk te blijven. Een lagere rente zorgt bij gelijk kapitaal voor een lagere vaste pensioenuitkering. De waarde van het obligatiefonds maakt een tegen-gestelde beweging aan de rente en haalt zo deze schommelingen eruit doordat het kapitaal stijgt als de rente daalt. Het netto effect van de rente wordt zo dus kleiner voor het te verwachten pensioen. Stijgt de rente, dan daalt de waarde van het obligatiefonds maar wordt pensioen inkopen ook goedkoper.’

Seminar 'Beleggen voor uw Pensioen'

Op donderdag 21 juni organiseert het pensioenfonds het seminar 'Beleggen voor uw Pensioen'. Pieter Westland, strateeg bij het pensioenfonds, behandelt de beleggingen in de basis- en netto pensioenregeling en Blue Sky Eagle Fund. Onderwerpen: veiligheid versus rendement, publieke markten versus privaat en korte versus lange termijn.

Aanmelden voor het seminar kan via www.klmvliegendfonds.nl/seminarpensioenbeleggen.

Locatie: Blue Sky Group, Prof E.M. Meijerslaan 1, Amstelveen

Tijdstip: 11.00 tot 14.30 uur, inclusief lunch.

Beleggingsfondsen netto regeling

U kiest zelf voor standaard, defensief of offensief beleggen. In de Pensioenplanner kunt u uw keuze doorgeven.

Tot pensioendatum worden de netto premies belegd in één van de drie mixfondsen. Vanaf tien jaar voor pensioendatum worden de beleggingen in het mixfonds geleidelijk afgebouwd. U begint dan voor te sorteren op een variabel beleggingspensioen bij het pensioenfonds of een pensioen met vaste uitkering bij een verzekeraar.

- Bij een variabele uitkering wordt tot uw pensioendatum geleidelijk steeds meer belegd in het **doorbeleggingsfonds opbouw**. Vanaf uw pensioendatum wordt in het **doorbeleggingsfonds uitkeringsfase** belegd.
- Bij een vaste uitkering wordt tot uw pensioendatum geleidelijk steeds meer belegd in het **obligatiefonds**.
- U kunt tussentijds uw keuze wijzigen, tot uiterlijk twee maanden voor pensioendatum. Dan wordt uw keuze definitief vastgelegd. Let op: een wijziging betekent dat u anders gaat beleggen. Dat kan effect hebben op het rendement en dus op uw pensioenopbouw.

Mixfondsen	Q4 2017	2017
Standaard	2,1%	6,2%
Defensief	1,1%	Sinds oktober 2017
Offensief	1,6%	Sinds oktober 2017
Doorbeleggingsfondsen		
Opbouwfase	1,7%	2,5%
Uitkeringsfase	1,6%	2,9%
Obligatiefonds	2,1%	-3,9%

'De beleggingsportefeuilles bestaan uit aandelen, obligaties en vastgoed. De aandelen deden het goed, net als het vastgoed.'

Het rendement van het doorbeleggingsfonds was in 2017 lager dan de rendementen op het standaard mixfonds. Hoe komt dat?

'Ook dat heeft te maken met de samenstelling van de fondsen en dus hun doel. Doorbeleggen doe je vanaf maximaal tien jaar voor je pensioendatum. In die periode neem je begrijpelijkerwijs minder risico en wordt er meer belegd in lijn met het obligatiefonds. Dat ging in 2017 gepaard met een lager rendement. Daarbij komt nog dat het doorbeleggingsfonds in februari is begonnen, dus een maand minder rendement heeft gemaakt dan het standaard mixfonds.' ●

PENSIOENOPBOUW IN 2018

Het nieuwe jaar heeft een wijziging in uw pensioenopbouw met zich meegebracht. Door een maatregel van de overheid kunt u met ingang van 2018 minder pensioen opbouwen.

Verlaging pensioenopbouw in 2018

U bouwt elk jaar over uw salaris tot € 105.075,-⁽¹⁾ een bepaald percentage aan pensioen op. Per 1 januari 2018 is dit opbouwpercentage verlaagd van 1,11% naar 1,05% bij een pensioenleeftijd van 58 jaar.

Waarom heeft de overheid hiertoe besloten?

We worden allemaal ouder en genieten langer van ons pensioen. Om de kosten hiervan te beheersen heeft de overheid daarom de wettelijke pensioenrichtleeftijd verhoogd van 67 naar 68 jaar. KLM en VNV hebben afgesproken dat de standaard pensioenleeftijd voor vliegers op 58 jaar blijft staan. Dit betekent dat het opbouwpercentage verlaagd moest worden, zodat uw pensioenopbouw binnen fiscale grenzen blijft.

Nieuwe wijziging per 1 juli

Per 1 juli worden de opbouwpercentages weer verhoogd, dit keer op grond van de gewijzigde rekenrente (zie onderstaand schema). Vanaf 1 juli bouwt u dus weer iets meer op.

Wij overleggen nog met de Belastingdienst over de pensioenopbouw in 2018. Wanneer dit nog tot andere opbouwpercentages leidt, informeren wij u hierover. Als compensatie voor de gewijzigde pensioenopbouw worden uw pensioenpremietoelagen aangepast. Hierover moeten KLM en VNV nog afspraken maken.

In de tabel hieronder ziet u de verlaging van de pensioenopbouw per pensioenrichtleeftijd. ●

Pensioenrichtleeftijd (volgens CAO)	Rekenrente 3%	Rekenrente 2,5%
	Opbouwpercentage van 1 jan. tot 1 juli 2018	Opbouwpercentage vanaf 1 juli 2018
58 jaar	1,050%	1,080%
57,5 jaar ⁽²⁾	1,030%	1,060%
57 jaar ⁽²⁾	1,000%	1,030%
56,5 jaar ⁽²⁾	0,980%	1,010%
56 jaar ⁽²⁾	0,960%	0,990%

(1) Het salaris waarover u pensioen opbouwt is wettelijk gemaximeerd. Voor het jaar 2018 is dit maximum bedrag vastgesteld op € 105.075,-.

(2) Bij de verhoging van de pensioenrichtleeftijd van 56 jaar naar 58 is een overgangsregeling afgesproken op grond waarvan - afhankelijk van uw leeftijd - de pensioenrichtleeftijd is vastgesteld op 57,5, 57 of 56,5 jaar of is gehandhaafd op leeftijd 56 jaar.

In deze rubriek geven medewerkers van Pensioenservice antwoord op uw vragen. Dit zijn de meest gestelde vragen van de afgelopen maanden over uit elkaar gaan en de gevolgen daarvan voor uw pensioen.

Q&A

Mijn partner en ik gaan uit elkaar. Wat moet ik regelen?

Was u getrouwd of had u een geregistreerd partnerschap? Dan hoeft u de scheiding niet aan het pensioenfonds door te geven. Geef uw scheiding wel door aan HR KLM. Het fonds krijgt automatisch bericht vanuit de Basisregistratie Personen (BRP). Alleen als u in het buitenland woont, moet u dit aan het pensioenfonds doorgeven. Woonde u samen, dan moet u aan HR KLM doorgeven dat u en uw ex-partner uit elkaar zijn. U ontvangt van KLM dan een bevestiging dat het erkende samenlevingsverband is beëindigd. Wij krijgen deze gegevens vervolgens van KLM.

Wanneer wij het bericht hebben ontvangen dat u uit elkaar bent, dan zetten wij de risicoverzekeringen voor het nabestaandenpensioen stop. **Lees verder bij de vraag 'Krijgt mijn ex-partner nabestaandenpensioen als ik overlijdt?'**

Was u getrouwd of had een geregistreerd partnerschap? Dan heeft uw partner recht op de helft van het ouderdomspensioen dat u tijdens het huwelijk of het geregistreerd partnerschap hebt opgebouwd. In de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding staat dat u het pensioenfonds kunt verzoeken om het tijdens het huwelijk of partnerschap opgebouwde pensioen 50/50 te verdelen. U kunt ook kiezen voor een andere verdeling. **Lees verder bij de vraag: 'Hoe werkt de verdeling van het ouderdomspensioen?'**

Krijgt mijn ex-partner nabestaandenpensioen als ik overlijdt?

Nee, standaard niet. Voor 2015 was dit nog wel zo omdat de basispensioenregeling een nabestaandenpensioen op opbouwbasis kende. Vanaf 2015 is het nabestaandenpensioen op risicobasis verzekerd. Dat betekent dat de dekking ervan vervalt zodra het pensioenfonds bericht krijgt dat u uit elkaar bent. De risicoverzekering is dan bestemd voor een eventuele nieuwe partner. Dit geldt ook voor de risicoverzekering in de netto pensioenregeling. Uw kinderen blijven na de beëindiging van de relatie wel verzekerd voor het wezenpensioen.

Ik wil graag dat mijn ex-partner nabestaandenpensioen ontvangt. Kan dat?

Dat kan. U kunt een deel van het ouderdomspensioen ruilen voor een bijzonder nabestaandenpensioen. Het gaat dan om dat deel ouderdomspensioen dat u tot de scheidingsdatum of de datum van beëindiging van de samenleving in de basisregeling hebt opgebouwd. Uw eigen ouderdomspensioen wordt hierdoor uiteraard lager. Ook heeft dit invloed op het nabestaandenpensioen voor uw nieuwe partner. Neem contact op met het pensioenfonds als u dit wilt regelen.

MEER WETEN?

Lees de brochure 'Uit elkaar' op onze website.

Hebt u vragen over uw pensioen?

Dan kunt u terecht bij de afdeling Pensioenservice. U kunt bellen, e-mailen of een afspraak maken voor een persoonlijk gesprek via 020 426 62 20 of pensioenservice@klmvliegendfonds.nl.

Ik heb voor 2015 nabestaandenpensioen opgebouwd. Wat is daarmee gebeurd en kan mijn ex-partner dat nog steeds krijgen?

Het nabestaandenpensioen dat u tot 1 januari 2015 hebt opgebouwd is voor iedereen omgezet in extra ouderdomspensioen. U krijgt dit geld dus bij pensionering. Hierdoor is er na beëindiging van de relatie standaard geen bijzonder levenslang nabestaandenpensioen meer voor uw ex-partner. U hebt bij een scheiding of bij beëindiging van de samenleving zelf de keuze of u een bijzonder nabestaandenpensioen wilt regelen of niet.

Hebt u destijds bezwaar gemaakt tegen de omzetting? Dan hebt u nog een opgebouwd nabestaandenpensioen staan. Gaat u uit elkaar dan wordt dit standaard omgezet in een bijzonder nabestaandenpensioen. Uw ex-partner kan hiervan afstand doen via een afstandsverklaring. Beide partners moeten deze verklaring ondertekenen. Het formulier hiervoor kunt u opvragen bij het pensioenfonds.

7

vragen over scheiden

Hoe werkt de verdeling van het ouderdomspensioen?

Was u getrouwd of had u een geregistreerd partnerschap? Dan stelt de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding dat u het pensioenfonds kunt verzoeken om het tijdens het huwelijk of partnerschap opgebouwde pensioen 50/50 te verdelen. Dit geldt voor het opgebouwde (overbruggings)pensioen en de AOW-hiaatcompensatie in de basisregeling en voor het pensioenkapitaal in de netto regeling. Maar u kunt samen kiezen voor een andere verdeling of besluiten om helemaal niet te verdelen. Dit legt u met elkaar vast in bijvoorbeeld het scheidingsconvenant of huwelijkse voorwaarden.

Wat moet u aan het pensioenfonds doorgeven? De standaard 50/50 verdeling kan binnen twee jaar door u of uw ex-partner na scheiding worden aangevraagd. Daarna hebben wij twee handtekeningen nodig. U gebruikt hiervoor het formulier 'mededeling van scheiding in verband met de verdeling van ouderdomspensioen'. Dit formulier vindt u op www.rijksoverheid.nl.

Een andere verdeling die u samen afspreekt en die u via het pensioenfonds wilt regelen moet u altijd samen indienen. Wordt er geen formulier bij het pensioenfonds ingediend? Dan heeft uw ex-partner recht op uitbetaling van het betreffende deel van uw ouderdomspensioen door uzelf.

Woonde u samen zonder geregistreerd partnerschap? Dan moeten u en uw ex-partner een eventuele verdeling onderling regelen. De Wet verevening pensioenrechten bij scheiding is dan niet van toepassing.

Wat gebeurt er met het verdeelde pensioen als ik of mijn ex-partner komt te overlijden?

Komt u te overlijden, dan stopt de uitkering van uw ouderdomspensioen aan uw ex-partner. Hetzelfde gebeurt als uw ex-partner overlijdt. U krijgt dan zijn of haar deel van het ouderdomspensioen er weer bij. Tenzij u kiest voor splitsing van uw pensioen (conversie). Het deel van het ouderdomspensioen (en eventueel bijzonder nabestaandenpensioen) waar uw ex-partner recht op heeft, wordt dan omgezet in een zelfstandig ouderdomspensioen voor uw ex-partner. Dit heeft als voordeel dat uw pensioen en dat van uw partner administratief geheel los van elkaar staan. Het nadeel is dat u het pensioen niet terug krijgt als u ex-partner komt te overlijden.

Ik heb een nieuwe partner. Wat moet ik regelen?

Als u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap hebt afgesloten dan krijgt het pensioenfonds automatisch bericht vanuit de Basisregistratie Personen (BRP). Alleen als u in het buitenland woont, moet u dit aan het pensioenfonds doorgeven. Hebt u een samenlevingscontract dan moet u dit doorgeven aan HR KLM. Uw nieuwe partner is dan verzekerd voor nabestaandenpensioen. ●

Uw oudedagsvoorziening wordt niet 'volautomatisch' en volledig door het pensioenfonds geregeld. Dat heeft te maken met de strengere fiscale regels van de overheid. U moet dus zelf keuzes maken om uw gewenste inkomen voor later te realiseren. In dit artikel zetten we de verschillende bouwstenen voor u op een rij.

CHECK UW PENSIOEN

AOW

Vanaf uw AOW-leeftijd ontvangt u een AOW-uitkering van de overheid. De AOW-leeftijd was voorheen 65 jaar, maar schuift sinds 2013 ieder jaar een stukje op. In 2018 is deze 66 jaar en in de toekomst stijgt de AOW-leeftijd verder naar verwachting naar 71 jaar en zes maanden. In de jaren tussen uw pensioenleeftijd (58) en uw AOW-leeftijd ontvangt u wel pensioen maar nog geen AOW-uitkering. U hebt dus een AOW-gat.

Was u vóór 2006 in dienst bij KLM? Dan ontvangt u een overbruggingspensioen van 58 tot 65 jaar. Hebt u diensttijd vóór 1 januari 2016? Dan ontvangt u een compensatie voor uw AOW-hiaat (tussen 65 jaar en de start van uw AOW-uitkering). In de Pensioenplanner staat de hoogte van de AOW-compensatie en uw geschatte AOW-leeftijd. Meer over de AOW vindt u in het AOW-dossier op de website.

Basisregeling en netto regeling bij het pensioenfonds

U neemt deel aan de collectieve basisregeling voor de KLM-vliegers. U ontvangt standaard vanaf uw 58ste ouderdompensioen. Het maximale jaarsalaris waarover u pensioen opbouwt bedraagt € 105.075,- (2018) bij een fulltime dienstverband. Dit is fiscaal een bruto regeling. Bij pensionering hebt u diverse keuzemogelijkheden. U kunt bijvoorbeeld een deel van uw ouderdompensioen uitruilen voor nabestaandenpensioen ten behoeve van uw partner. Een andere mogelijkheid is

dat u tijdelijk een hoger ouderdompensioen laat uitkeren, gevolgd door een verlaagd bedrag aan ouderdompensioen. Het pensioenfonds biedt u de mogelijkheid om over uw salaris boven € 105.075,- extra pensioen op te bouwen in de netto pensioenregeling. U neemt standaard deel aan de regeling en ontvangt automatisch bericht als de regeling voor u van start gaat. Deelname is vrijwillig, u kunt hiervan afzien. Als deelnemer bouwt u een kapitaal op dat is vrijgesteld van box 3-heffing. Op pensioendatum koopt u met dit kapitaal een netto pensioen-uitkering aan. U kunt kiezen om een vaste uitkering bij een verzekeraar aan te kopen. Of deel te nemen aan het variabel beleggingspensioen bij het pensioenfonds. In dat laatste geval beleggen wij een deel van het kapitaal na uw pensionering door, zodat u op dat deel van het geld nog rendement kunt behalen. Hierdoor hebt u kans op een hoger pensioen. U krijgt van het pensioenfonds bericht als u moet kiezen tussen een vast of variabel pensioen.

Levensloopregeling

De levensloopregeling is gesloten voor nieuwe deelnemers en kent zijn oorsprong in 2007 toen ook al de pensioenen werden versoberd. Bent u nog deelnemer? Dan kunt u het belegde vermogen in deze regeling inzetten voor onbetaald verlof, maar ook voor uw oudedagsvoorziening. De levensloopregeling eindigt op 1 januari 2022, dan wordt het kapitaal uitbetaald.

Fiscaal vriendelijk aanvullend pensioen opbouwen

U kunt fiscaal aantrekkelijk voor aanvullend pensioen zorgen via lijfrenteproducten of bankspaarproducten. Met de Factor A (de A staat voor aangroei) in uw UPO kunt u (laten) berekenen hoeveel fiscale ruimte u daarvoor hebt.

Beleggen met Blue Sky Eagle Fund Vermogensopbouw

En dan is er nog inkomen uit vermogen. U kunt op allerlei manieren eigen vermogen opbouwen. Een mogelijkheid is via Blue Sky Eagle Fund. Dit beleggingsfonds is speciaal opgericht voor vliegers die lid zijn van VNV. In eerste instantie voor de levensloop maar nu kunt u bij Blue Sky Eagle Fund ook vermogen opbouwen waarop de box 3-heffing van toepassing is. U beslist hoe u belegt; de fondsen kennen een beleggingsmix van zeer defensief tot zeer offensief. Tussendoor kunt u wisselen. Het vermogen dat u hiermee opbouwt, kunt u opnemen wanneer u wilt, dus ook vóór u met pensioen gaat. Kijk op www.blueskyeaglefund.nl voor meer informatie.

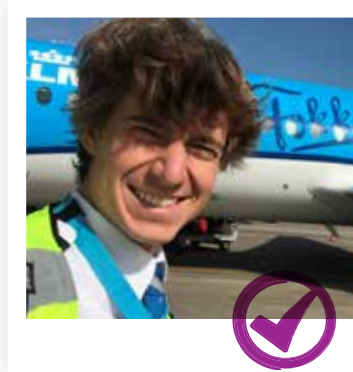

Inkomsten uit werk na pensionering

En als laatste, u kunt natuurlijk ook bij een andere werkgever aan de slag na uw pensionering bij KLM. Let op: als u vervroegd (voor uw 58ste) met pensioen gaat, dan kan dit fiscale gevolgen hebben. Bij vervroegd pensioen moet u namelijk verklaren dat u stopt met werken. Neem in dat geval contact op met de Belastingdienst.

Pensioenplanner of Persoonlijk gesprek

Wilt u een goed beeld van uw pensioen? Kijk eens naar het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) dat eind maart bij u in de bus valt. En in de Pensioenplanner. Daar kunt u uw situatie bekijken, en ook de effecten van de keuzes die u kunt maken. Wilt u liever een persoonlijk gesprek? Kom dan naar onze informatiestand op het Bemanningencentrum. Wij zijn aanwezig van 16 tot en met 26 april behalve het weekend tussen 7.00 uur en 13.00 uur.

Robin Terpstra (29), Captain Embrear

'Ik denk goed na over mijn inkomen voor later vanwege alle veranderingen die er spelen. Tijdens de economische crisis zagen mijn ouders hun pensioen weglekken. Hierdoor kwam ik op het idee om aan risicospreiding te doen. Om die reden ben ik uit de netto regeling gestapt en ben

ik me gaan oriënteren op andere manieren om mijn geld te beleggen. Via via kwam ik bij Meesman Indexbeleggen. Dit geeft mij een goed gevoel, ook al heb ik natuurlijk veel vertrouwen in het KLM Vliegend Fonds. Verder houd ik mijn financiële planning goed in de gaten. Zo heb ik een annuïteitenhypothecaire zodat ik mijn huis zo snel mogelijk kan aflossen. Door je geld in stenen te stoppen genereer je ook inkomen voor later. Misschien zou ik in de toekomst een tweede huis kopen, als investering, maar ik ga niet mee met de huizenkoophype die er op dit moment heerst. Dat vind ik veel te onzeker. Met collega's praat ik weinig over pensioen. Op onze leeftijd is dat nog te ver weg. Maar ik merk wel dat velen nadenken over de manieren waarop ze hun extra inkomen kunnen beleggen.'

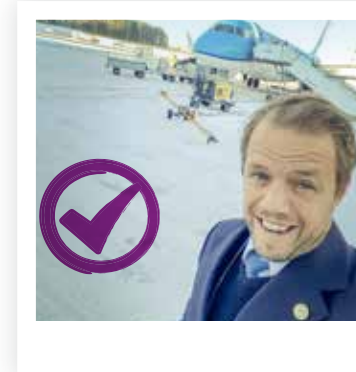

Rutger Gouverneur (38), First Officer B-777

'Ik heb vertrouwen in het KLM pensioenfonds en verdiep me niet te veel in de cijfers. Mijn tijd besteed ik liever aan andere zaken. Om die reden ben ik ook in de netto regeling gestapt; dat lag het meest voor de hand. Sommige collega's investeren in vastgoed, maar daar heb ik niet

genoeg verstand van. Voor mij is het erg belangrijk dat er in zowel de basispensioenregeling als de netto regeling een verzekering voor nabestaandenpensioen zit. Zo laat ik na mijn overlijden mijn vrouw en kinderen goed verzorgd

achter. En verder wil ik niet wakker liggen van mijn pensioen. Ik doe zelf ook het nodige: ik los aan het eind van het jaar altijd iets extra's van mijn hypotheek af, neem deel aan de levensloopregeling en heb wat geld geïnvesteerd in het Eagle Fund. Over tien jaar moet ik kiezen voor een vast of een variabel pensioen in de netto regeling. Ik weet nog niet wat ik doe, maar dat doorbeleggen klinkt heel logisch. Dat de opbouwpercentages steeds worden verlaagd en alles rond pensioen onzekerder wordt, baart mij niet direct zorgen. Als vliegers houden wij genoeg over om straks royaal met pensioen te gaan. Dat vind ik een fijne gedachte, ik hoop straks alle vrijheid te hebben om te doen wat ik graag wil. Naast mijn hobby's zou ik graag een lerarenopleiding doen en als invalkracht op een school gaan werken.'

Dennis Brummelkamp (30), First Officer Embrear

'Zes jaar geleden overleed mijn vader plotseling op 53-jarige leeftijd. Dat zet je aan het denken. Als mij zo iets zou overkomen wil ik dat mijn gezin goed verzorgd achterblijft. Mijn vader, die ook vlieger was, heeft dat gelukkig ook gedaan. Voor mij is zekerheid voor mijn gezin het allerbelangrijkste doel als het gaat om financiële planning. Aan mijn pensioen denk ik haast nooit. Dat is te ver van mijn bed. Bovendien wil ik me nu niet veel gaan ontzeggen om inkomen voor later te sparen. Misschien haal ik de 65 niet eens. Ik wil nu van mijn leven en gezin genieten. Af en toe neem ik een maand ouderschapsverlof op. Misschien ga ik over een tijdje wel parttime werken. Welke gevolgen dat voor mijn pensioen heeft, kijk ik niet na. Het pensioenfonds heeft het vast allemaal goed voor me geregeld. Ik heb er ook alle vertrouwen in dat het allemaal goed zit met de netto regeling. Wel zorg ik er nu alvast voor dat ik geen grote schulden heb. We lossen onze hypotheek versneld af, sparen voor onze kinderen en ik laat wat geld beleggen. Natuurlijk gaan we lekker op vakantie en we zullen ooit wel een ander huis kopen. Maar ik zorg dat ik over dertig jaar wel uitkom met mijn geld.' ●

WWW.KLMVLIEGENDFONDS.NL

Gaat u binnen anderhalf jaar met pensioen?
Kom dan naar een van de pensioen in zichtdagen

Aanmelden via piz@klmvliegendfonds.nl

WIJZER MET DE PENSIOEN IN ZICHT- DAGEN 2018 OP 28 JUNI OF 4 OKTOBER

COLOFON

Focus verschijnt driemaal per jaar en wordt verstuurd aan deelnemers en pensioengerechtigden van Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM.

Redactie Blue Sky Group B.V., Amstelveen

Redactieadres Redactie Focus, Postbus 123, 1180 AC Amstelveen **E** focus@klmvliegendfonds.nl

Tekst Blue Sky Group B.V., Amstelveen

Art direction, ontwerp en opmaak FRISSEWIND in communicatie en design, Amsterdam

Fotografie Don Wijns, Shoots by Laura, Amsterdam e.a.

Druk Drukkerij Aeroprint, Ouderkerk aan de Amstel

CONTACT

E pensioenservice@klmvliegendfonds.nl

T 020 426 62 20

WWW.KLMVLIEGENDFONDS.NL

 **Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM**